

היו בגרמניה גם אנשים בודדים , שהתנגדו להיטלר
מיום עלייתו לשלטון, ולא סטו מעולם מעמדתם זו.
איש אינו יודע מה מספרם, אולי מאה אלף, אולי
הרבה יותר ואולי הרבה פחות
כי קולם מעולם לא נשמע....

ההתנגדות הגרמנית לנאציזם הקיפה יחידים וקבוצות בגרמניה הנאצית אשר התנגדו למשטרו של אדולף היטלר ולשלטון האימים של המפלגה הנאצית בין השנים 1933-1945. חלק מאנשי התנועה היו מעורבים בניסיונות להדיח את היטלר ותנועתו מהשלטון, ניסיונות שהגיעו לשיא בקשר העשרים ביולי, שבו ניסתה קבוצה מאורגנת, שהתבססה על אנשי צבא בכירים בוורמאכט, להתנקש בחיי היטלר, ולהחליף את שלטון המפלגה הנאצית בשלטון צבאי ואזרחי

כישלונם של הקשר הביא לגל מעצרים והוצאות להורג, אשר חיסל, למעשה, את ההתנגדות המאורגנת למשטרו של היטלר, עד סוף ימי הרייך השלישי, כתשעה חודשים לאחר מכן.

המתנגדים נכשלו כמעט בכל מטרותיהם. כל ניסיונות ההתנקשות בהיטלר כשלו, תנועת התנגדות עממית, רחבה, לא נוצרה מעולם.

עם כל זאת, פעולתו של מיעוט זה מקרב העם הגרמני מועלית כיום על נס כסמל להפגנת אנושיות, עוז רוח וגבורה, גם בתנאים הקשים והאפלים ביותר. יש המבקרים את נתינת הדגש הרב על פעולות ההתנגדות למשטר, משום שבכך מוסתרת שותפותו (האקטיבית והפסיבית) של העם הגרמני בקיום המשטר הנאצי.

ג'ון הרטפלד (הרצפלד) 1891-1968

**אומן , בין מקימי הזרם האמנותי הברלינאי, דאדא.
עבודותיו נשאו מסרים פוליטיים כנגד המשטר הנאצי
ובעד הקומוניזם, והתפרסמו בכתבי עט פופולאריים
ברחבי גרמניה.**

**בשל עמדותיו, נאלץ הרטפלד להימלט לאנגליה
ושם המשיך את פעילותו נגד המשטר השנוא.
בלונדון הציג תערוכה וכינה אותה "מלחמתו של
אדם אחד נגד היטלר"..**

מרטין נימלר 1892-1984

נולד בליפשטט שבגרמניה. במלחמת העולם הראשונה שירת כמפקד צוללת וזכה על פועלו בצלב הברזל, הוא למד תאולוגיה הוא שימש ככומר בכנסייה בברלין. נימלר היה כומר פרוטסטנטי שהתנגד לנאציזם.

נימלר ידוע בזכות שירו "לא הרמתי את קולי", שמוחה כנגד שיתוף הפעולה וכנגד השתיקה של הרוב הדומם לנוכח התחזקות הנאציזם.

לאחר דרשה לוחמנית שנשא ביוני 1937 הוא נעצר ונכלא בכלא בברלין. לאחר שמונה חודשים במאסר הועמד נימלר למשפט.

הוא זוכה בסעיף של חתירה כנגד הממשל, כנראה בגלל לחץ בינלאומי, אולם הורשע בסעיף של ניצול מעמדו ככומר נגזרו עליו שבעה חודשי מאסר והוא שוחרר מיד כיוון שכבר ריצה את עונשו.

מיד לאחר המשפט, בצאתו מאולם הדיונים, נימלר נעצר על ידי הגסטפו והושם במעצר מנהלי במחנות הריכוז דכאו וזקסנהאוזן, בהם שהה עד שחרורו בידי בעלות הברית ב-1945. לקראת סוף מלחמת העולם השנייה ניצל בעור שיניו מהוצאה להורג.

אוגוסט לנדסמר – 1910-1944

האיש המצולם הוא אוגוסט לנדסמר, והסיבה להתנגדותו השקטה היא ככל הנראה אהבה. הסיפור מתחיל בצורה די אירונית ב-1931, כשלנדסמר המובטל מצטרף למפלגה הנאצית. בזמנו הוא האמין שבעזרת הקשרים הנכונים יצליח למצוא עבודה והיו לו גם שאיפות פוליטיות. אך כאמור, אהבה שיבשה לו את התכניות. ב-1934 הוא פגש את אירמה אקלר היהודייה והשניים התאהבו. בעקבות האירוסין של הזוג לנדסמר נזרק מהמפלגה, ובקשת הנישואים שלהם נדחתה בגלל חוקי נירנברג הידועים לשמצה, שאסרו על גרמנים "טהורים" להתחתן עם יהודים.

למרות הקשיים, הזוג התעקש לחיות כזוג נשוי לכל דבר, ובאותה השנה נולדה להם בת ראשונה הם ניסו לברוח לדנמרק אך נתפסו בגבול. לנדסמר הואשם בביזוי הגזע הארי, אך מאוחר יותר שוחרר באזהרה. כשהחוקים הנאצים סוגרים עליהם, לזוג נגמר המזל: לנדסמר נכלא לבסוף ונשלח למחנה עבודה לתקופה של שנתיים. זוהי הפעם האחרונה בה ראה את אשתו בחיים. אקלר נתפסה על ידי הגסטפו, נכלאה בבית כלא וילדה את בתה השנייה. לאחר מכן היא נשלחה למחנה ריכוז שם נרצחה על ידי הנאצים יחד עם עוד 14 אלף אסירות יהודיות. בנותיהם הופרדו, כשאחת מהן הורשתה לגור עם סבתה והשנייה נשלחה לבית יתומים.

ב-1941 לנדסמר השתחרר מהמחנה והחל לעבוד כמנהל עבודה. ב-1944 הוא גויס בכפייה לצבא הגרמני, לפלוגה שהורכבה מאסירים לשעבר. הוא הוכרז כנעדר במהלך פעילות, וככל הנראה נהרג שישה חודשים בלבד לפני שהנאצים נכנעו. גופתו מעולם לא נמצאה.

נערי הסווינג - swing-Jugend

קבוצה של נערים חובבי סווינג מגרמניה של שנות השלושים והארבעים, בעיקר מהמבורג ומברלין. גילם נע בין 14 ל-18. בגרמניה הנאצית מוזיקת הג'אז נתפסה כמוזיקה מנוונת של יהודים ושל כושים, ונערי הסווינג שרקדו לצליליה במועדונים מחתרתיים, נתפסו כבוגדים שמקיימים תרבות זרה שאותה יש לעקור. מרבית הנערים השתייכו למעמד הבינוני-גבוה כיוון שמוזיקת הסווינג הייתה אסורה להשמעה ברדיו ועל כן היה צורך בפטיפון על-מנת להאזין לתקליטים. כמו כן, היה צורך בידיעת השפה האנגלית וסגנון הלבוש היה גנדרני ויקר.

תנועת נערי הסווינג התנגדה לניסיונות להחדיר את המיליטריזם ככלי להגשמת האידיאולוגיה הנאצית אצל בני הנוער. התנועה ארגנה פסטיבלי ריקוד ואליהם הזמינה להקות סווינג. חברי התנועה שמו את עצמם כתנועת נגד בעיקר לתנועת ההיטלר יוגנד. אחד הביטויים הבולטים לכך היה קריאתם שלעגה לקריאת ה"זיג הייל" (הריעו לניצחון) – Swing Heil.

נערי הסווינג נהגו להאריך את שערם וללכת עם מטריות כפריט אופנתי. הבנות היו לובשות שמלות ומתאפרות בכבדות. סגנון לבוש זה היה מנקר עיניים עבור הנאצים עוד יותר. כמו כן, נהגו נערי הסווינג לאמץ סלנג ששילב מילים באנגלית עם מילים בגרמנית.

בשנות הארבעים סבלו נערי הסווינג מרדיפות של הגסטאפו ושל הנוער ההיטלראי. ב-1941 נערך מעצר המוני של כ-300 נערי סווינג. הצעדים שננקטו נגדם נעו בין שליחתם חזרה לבין הבית-ספר תחת פיקוח צמוד ועד שליחת המנהיגים למחנות ריכוז. מעצר זה עורר התנגדות גדולה עוד יותר בקרב שאר הנערים והם החלו בהפצת תעמולה אנטי-פאשיסטית. הדבר יצר הדים רחבים עד כדי-כך שהימלר הנחה את היידריך לנקוט יד קשה כנגד מנהיגי התנועה ולשלוח אותם למחנות ריכוז. לאחר שנעשתה פשיטה נוספת ושאר מנהיגי התנועה נשלחו למחנות ריכוז

המאבק המוצלח לביטול תכנית T4

התוכנית הקרויה "תוכנית – T4אותנסיה" - מסע רצח המוני של גרמנים שלקו במחלות כרוניות ובמחלות נפש. היטלר נתן את האישור לתחילתו של מסע הרציחות בשנת 1939, ועד שנת 1941 נרצחו כשבעים אלף גרמנים חולים ולוקים בנפשם באמצעות תאי גזים באופן ששימש מאוחר יותר ברציחת היהודים.

מדיניות זו נתקלה בהתנגדות חריפה בחברה הגרמנית, ובמיוחד בקרב הקתולים. למרות נטייתו של האפיפיור למנוע התנגדות פוליטית למשטר בקרב הקתולים, לא ניתן היה עוד להכיל את הזעם על רציחות ההמונים. המצב החמיר כאשר מסע המלחמה במזרח מילא את בתי החולים בפצועים, והשמועה אמרה שגורלם של אלו יהיה כגורל החולים הכרוניים.

מתקפה זו על הערכים הקדושים לנצרות הביאה להפגנות גלויות, בפעם הראשונה מאז עליית הנאצים לשלטון. עצומות נחתמו אף על ידי חיילים קתולים המשרתים בחזית המזרח. היטלר שמע על כך והורה לווגנר לחזור בו מפעולתו, אך ההישג הופנם. הקתולים הגרמנים הבינו כי ביכולתם להביא לשינוי בפעולות המשטר.

ביולי 1941 הטיף הבישוף קלמנס פון גאלן לצאן מרעיתו בסדרת דרשות, אשר גינו את פעולות המשטר בנוגע להמתת חולים ונכים. הוא אף טרח והעביר עותק מן הדרשות להיטלר, וקרא לכך ש"הפיהרר יגן על העם מפני הגסטפו פעולתו של גאלן, ושל כמרים נוספים, הביאה לגל של תגובות, ונראה היה כי לראשונה עומד המשטר בפני התקוממות עממית גלויה. בלחץ האנסיבות בזכות המחאה עד לסוף המלחמה.

מחאת רזנשטראסה

בפברואר 1943 כאשר 1,800 גברים יהודים הנשואים לנשים שאינן יהודיות נעצרו ועמדו להיות משולחים אל המזרח. הנשים צעדו במחאה ברחוב רזנשטראסה בברלין שבו רוכזו הגברים לפני שילוחם. המצעד נמשך במשמרות במשך שבוע במזג אוויר קשה, בהשתתפות של כ- 6,000 אנשים,

לבסוף הימלר סגנו של היטלר הורה על שחרורם של הגברים שנעצרו. חלק מהם, שהיו כבר בדרכם לאושוויץ הובאו בחזרה לברלין. למוחים לא נעשה דבר, ורוב הגברים שנעצרו שרדו את המלחמה. תקרית זו היא יחידה במינה בקורותיו של הרייך השלישי, והיא שבה ומעלה את השאלה העגומה מה היה קורה אילו היו הגרמנים מראים התנגדות רבה יותר לטבח היהודים בשואה.

האנדרטה להנצחת פועלן של הנשים הוקמה באמצע שנת 1995 על ידי הפסלת המזרח-גרמנית אינגבורג אנצינגר, שכתבה על גבי האנדרטה: "העוצמה של המחאה האזרחית וכוחה של האהבה גברו על כוחה האלים של הדיקטטורה. 'החזירו לנו את בעלינו'. נשים ניצבו כאן ויכלו למוות.

מבצע ואלקירי

מבצע ואלקירי או "קשר העשרים ביולי", היה ניסיון להפיל את המשטר הנאצי בגרמניה, על ידי התנקשות בחייו של אדולף היטלר. הניסיון נעשה על ידי חבורת קצינים מהצבא הגרמני ואישים נוספים. רבים מהקושרים ראו את היטלר כמי שגרם למעשים שלא יעשו כולל פשעי מלחמה ורציחות המוניות, סיבך את גרמניה במלחמה מפלצתית, שנוהלה באופן חובבני וכדיקטטור ששרידותו האישית הייתה חשובה לו מגורלה של גרמניה.

המבצע נקבע לתאריך ה־20 ביולי 1944. על פי התכנית הניח שטאופנברג, מנהיג הקשר, פצצת זמן בחדר הישיבות שב"מאורת הזאב", מפקדתו של היטלר, סמוך למקום שבו עמד בישיבה היטלר. הוא הפעיל את המרעום ויצא מהחדר. הפיצוץ שגרמה הפצצה היה גדול והוא הספיק לשמוע אותו בעת שיצא משער המפקדה.

היטלר שרד את הפיצוץ. התיק עם הפצצה הוזז על ידי אחד הגנרלים במהלך הישיבה, מכיוון שזו הפריעה לו להתקרב למפה. כך נוצרה חציצה בין התיק ובין היטלר. הדיקטטור הנאצי נפגע קלות בפיצוץ באזנו ובידו. שטאופנברג, שחשב שההתנקשות הצליחה, החל להריץ את התכנית ולנסות להשתלט על גרמניה.

מחתרת הוורד הלבן

"הוורד הלבן" הייתה מחתרת של סטודנטים גרמנים אמיצים מאוניברסיטת מינכן, שפעלו במהלך מלחמת העולם השנייה כדי לעורר את העם הגרמני וליצור התנגדות למשטר הנאצי. הם כתבו וחילקו עלונים בגנות הנאצים והיטלר וידעו שהם מסכנים את חייהם, אבל עשו הכל כדי להעיר את גרמניה למרוד בנאצים "לפני שערִי גרמניה יהפכו לעִי חורבות ולפני שאחרוני צעיריה ישפכו את דמם.."

במרכז המחתרת האמיצה אך הקטנה עמדו האחים הנס וסופי שול. נמנו עליה כמה חברים נוספים. המייסד הנס שול, היה בילדותו חבר בנוער ההיטלראי, אך חזה בזוועות שהצבא הגרמני עשה בחזית המזרחית והחליט לייצר התנגדות פעילה של העם הגרמני שוחר הטוב, כנגד הנאצים והאסון שהם ממיטים על גרמניה. שול הוביל ביחד עם אחותו את פרסומם של 6 עלונים אמיצים שקראו למרד. האחים שול היו גם אלה שנתפסו ראשונים ובעקבותיהם נתפסו והוצאו להורג בגיליוטינה גם שאר חברי המחתרת.